

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยแบ่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเป็นสามส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น สำหรับระเบียบบริหารราชการส่วนกลางประกอบด้วยกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินการศึกษาสำหรับสาธารณชนตามแนวทางที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่ความสามารถและฐานะของบุคคล เพื่อให้มีคุณสมบัติ...¹ เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม และวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ และทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ...¹ การจัดให้มีสถานศึกษานั้นรัฐใช้วิธีแบ่งแรง คือรัฐจัดบ้าง และส่งเสริมให้คณะหรือเอกชนจัด โดยมีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พุทธศักราช 2497 กำกับ

ระบบการศึกษาของไทยดำเนินติดต่อกันมาเป็นเวลาประมาณหกศตวรรษ จากตอนต้นสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800) จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2411) คล้ายคลึงกับโรงเรียนวัดในยุโรปสมัยกลาง คือผูกพันกับวัด มีความมุ่งหมายมูลฐานเพื่อสอนศีลธรรมและหลักศาสนาแก่ผู้ชายเท่านั้น การอาชีวศึกษาก็ฝึกฝนกันเองภายในครอบครัว มีการสร้างโรงเรียนแบบใหม่หลังแรกขึ้นในพระบรมมหาราชวังในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2414 ด้วยวัตถุประสงค์

¹ รัฐบาลไทย, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 17 ตอน 86, 20 ตุลาคม, 2503.

เตรียมคนเข้ารับราชการ พ.ศ.2427 เปิดโรงเรียนหลวงให้การศึกษาแก่ทวยราษฎร์ เป็นแห่งแรกที่วัดมหาธาตุวรวิหาร พ.ศ.2430 จัดตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น และอีกห้าปีต่อมา กรมนี้ขยายงานออกเป็นกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมวัฒนธรรมและการศาสนา เพิ่มเติมจากความรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาแบบใหม่ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ที่ตั้งขึ้นมาก่อน

พ.ศ.2395 คณะมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบทีเรียน (Presbyterian) ตั้งโรงเรียน ณ ตำบล (หลัง) วัดแจ้ง จังหวัดธนบุรี² เพื่ออบรมนักเรียนชายไทย รุ่นแรกในอีกสี่ปีต่อมา (ปัจจุบันเป็นกิจการโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย) และ พ.ศ.2418 คณะมิชชันนารีอเมริกันสร้างโรงเรียนประจำสำหรับเด็กหญิงชั้นที่ พระราชวังหลังริมแม่น้ำเจ้าพระยา³ (กิจการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยในปัจจุบัน) พ.ศ.2428 พ่อคอดอมเบต (Father Columbet) สร้างโรงเรียนอัสสัมชัญชาย ณ อำเภอบางรัก และอีกสี่ปีถัดมา คณะซีแซนต์ปอล เคอชาร์ตส์ (St. Paul de Chartres) จึงสร้างโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์สำหรับเด็กหญิงที่อำเภอ เดียวกัน⁴ โรงเรียนราษฎร์คริสตศาสนาขณะนั้นกระจายไปทั่วประเทศและมีบทบาท สำคัญให้การศึกษาอบรมนักเรียนเป็นจำนวนมาก ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน เหล่านี้ส่วนมากทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี รับผิดชอบต่อสังคมและความก้าวหน้าของ

²โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, ระเบียบการยกกรุงเทพคริสเตียน (พระนคร : 2513), หน้า 1. (อัครสำเนา)

³ค. ประทีปะเสน, โรงเรียนกุลสตรีวังหลังกับเหมมโคก. (พระนคร : โรงพิมพ์ ร.รัตนะ, 2491), หน้า 3.

⁴สมัย ชินะฉา, "บทบาทของคริสตศาสนามิชชันนารี ในการอบรมจริยศึกษา แก่เยาวชนในประเทศไทย," วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2500), หน้า 22. (อัครสำเนา)

ประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความปรารถนาที่จะศึกษาระบบบริหารอันเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ การศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผลดังกล่าวข้างตน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งจะสำรวจว่านอกจากการควบคุมตรวจสอบของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์แล้ว โรงเรียนราษฎร์ฝ่ายคริสตศาสนาจัดระบบ บริหารการศึกษาภายในด้วยวิธีใด จึงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรแก่การศึกษา ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสำรวจปรัชญาและความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ราษฎร์ฝ่ายคริสตศาสนาในพระนครและธนบุรี
2. เพื่อศึกษาระบบบริการการศึกษาในเรื่อง
 - 2.1 โครงสร้างของระบบโรงเรียน (School Organizational Structure)
 - 2.2 การควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (Control)
 - 2.3 การบริหารและการดำเนินงาน (Management and Operation)
 - 2.4 เงินอุดหนุน (Financial Support)
3. เพื่อเปรียบเทียบระบบบริหารภายในโรงเรียนคริสตศาสนาระหว่างนิกาย โรมันคาทอลิก กับนิกายโปรเตสแตนต์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งจะศึกษา

1. ระบบบริหารโรงเรียนราษฎร์คริสตศาสนาเฉพาะในจังหวัดพระนครและ ธนบุรีเท่านั้น

2. โรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสองนิกายคริสตศาสนา คือ โรมันคาทอลิก และโปรเตสแตนต์ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ที่เจ้าของกิจการนับถือศาสนา ในนิกายทั้งสองจะไม่นำมาพิจารณา

3. โรงเรียนราษฎร์ที่มีชั้นมัธยมศึกษาครบในปีการศึกษา 2513 คือตั้งแต่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5

4. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการทำงานเฉพาะครูใหญ่และ ครูอีกเพียงหนึ่งคนในโรงเรียนเท่านั้น

ความสำคัญของปัญหา

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะทำให้ทราบระบบบริหารการศึกษาของ โรงเรียนราษฎร์ฝ่ายคริสตศาสนาในพระนครและธนบุรี เพื่อให้ผู้บริหารที่สนใจนำไป ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับหลักวิชามากยิ่งขึ้น ตลอดจน ใช้เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

คำจำกัดความ

เนื่องจากคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย อาจจะมีความหมายแตกต่างจากคำที่ใช้ กันอยู่โดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้ คือ

ระบบบริหารโรงเรียน	หมายถึง โครงสร้างของโรงเรียนที่กำหนดความมุ่งหมาย ของโรงเรียนแล้ววางแผนปฏิบัติงาน จัดระเบียบดำเนิน การตามแผนงาน คัดเลือก บรรจุ ใช้นั้นและพัฒนา บุคคลากร ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยมีการวินิจฉัยสั่งการ การติดต่อประสานงาน การบันทึกรายงาน การจัดสรรงบประมาณการเงิน เพื่อให้ได้รับผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
--------------------	--

โรงเรียนราษฎร์ฝ่ายคริสตศาสนา
ในพระนครและธนบุรี

แบ่งออกเป็นสองนิกาย คือ โรมันคาทอลิก กับ
นิกายโปรเตสแตนต์

นิกายโรมันคาทอลิก โรงเรียนที่ทำการ
ศึกษามีสองลักษณะ คือ

1. โรงเรียนของบาทหลวง

ได้แก่โรงเรียนในเขตมิชซังใหญ่กรุงเทพฯ
เจ้าของคือบาทหลวง(Priest) อธิการโบสถ์
ซึ่งมีหน้าที่หลักคือ เป็นผู้ประกอบพิธีทางศาสนา
โดยทั่วไปเรียกว่า คุณพ่อ (Father)

2. โรงเรียนของนักบวช

หมายถึง โรงเรียนในเขตมิชซังใหญ่กรุงเทพฯ
ดำเนินกิจการโดยนักบวชที่เรียกว่า ภราดา
หรือ ภคินี (Brothers หรือ Sisters)
จัดการศึกษาและการสังคมสงเคราะห์เป็นหน้าที่
สำคัญ

เขตมิชซังใหญ่กรุงเทพฯ
(อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
Bangkok Archdiocese)

หมายถึง ขอบเขตในปกครองของมุขนายก
มิชซังใหญ่ (อัครสังฆราช Archbishop)
แห่งกรุงเทพฯ ซึ่งมีจำนวนเขตมิชซัง(Diocese)
ในสังกัด 6 เขต และแต่ละเขตมิชซัง มุขนายก
มิชซัง (สังฆราช Bishop) ปกครองบาทหลวง
อธิการโบสถ์ (Parish Priest) และบาทหลวง
ผู้ช่วย (Pastor)

บาทหลวง (Priest)

คือ เสมินารี (Seminar) หรือแควที่ไ้รับศีล
อนุกรม (Ordre) จากมุขนายกมิชซังโดยตรง
มีหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. ปกครองโบสถ์และโรงเรียน ดูแลเยี่ยมเยียน

บุคคลที่นับถือศาสนาภายใน

2. สอน (Teaching) และเทศน์
3. ประกอบพิธีทางศาสนา (Liturgy) เกี่ยวกับ
ศีลหการ คือศีลล้างบาป (Baptism)
ศีลกำลัง (Confirmation) ศีลแก้บาป
(Penance) ศีลมหาสนิท (Eucharist)
ศีลทาสุกทาย (Extreme Onction) และศีล
สมรส (Marriage)

นักบวช (Religious)

คือผู้ที่ไ้ปฏิญาณสามประการดังนี้

1. ถือพรหมจรรย์ (Purity)
2. ถือความยากจน (Poverty)
3. ถือความนบ (Obedience)

นักบวชมีเจ้าคณะใหญ่ (สำนักงานส่วนมากอยู่
ที่กรุงโรม) ปกครองโดยเจตาคตามอุดมคติของ
แต่ละคณะ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้สอง
ประเภท คือ ภราดา (Brothers) และภคินี
(Sisters) ซึ่งมีหน้าที่หลักเพื่อการสอนหรือ
เป็นผู้ช่วยบาทหลวงประกอบพิธีทางศาสนา
คือหัวหน้านักบวชที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลอำนวยความสะดวก
ให้แก่กับบวชอื่น ๆ ตลอดจนครู
นักเรียนในโรงเรียนของตน เช่นเดียวกับอธิการ
ใหญ่ในประเทศที่ปกครองดูแลนักบวชทั้งคณะ โดย
มีกรรมการที่ปรึกษาของคณะคอยช่วยเหลือ

อธิการ (Superior)

นิกายโปรเตสแตนต์ โรงเรียนที่ทำการศึกษามีสองลักษณะ คือ

1. โรงเรียนในกองการศึกษา

ได้แก่โรงเรียนของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ซึ่งตรงตอกองการศึกษาและสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของตามกฎหมาย⁵

2. โรงเรียนนอกกองการศึกษา

(คู่มือจัดการบริหารงานภาคผนวก หน้า 263) คือโรงเรียนที่สภาคริสตจักรในประเทศไทยมิได้เป็นเจ้าของ มูลนิธิหรือสมาคมของกลุ่มโปรเตสแตนต์ คณะต่าง ๆ เป็นเจ้าของโบสถ์และโรงเรียนไปพร้อมกัน

กองการศึกษา

หมายถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารโรงเรียนของสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยควบคุมนโยบาย การดำเนินงานด้านวิชาการ บุคคลากร และงบประมาณการเงินของโรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียน

(คู่มือจัดการแบ่งสายงานภาคผนวก หน้า 264) คือผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานของกองการศึกษาให้ เป็นไปตามนโยบายและมติของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการกองการศึกษา (Executive Members)

กรรมการอำนวยการโรงเรียน
(Board of Director)

ประกอบด้วยคณะบุคคลภายนอกโรงเรียน 7 - 9

⁵สภาคริสตจักรในประเทศไทย, คู่มือกฎและระเบียบการสถิติของกองการศึกษา พ.ศ.2513. (พระนคร : 2513), หน้า 1. (อัครสำเนา)

คณะกรรมการของโรงเรียน

คณะกรรมการโรงเรียน
(School Board)

ผู้บริหาร

นายที่ทำหน้าที่รับผิดชอบนโยบายของโรงเรียน
พิจารณาเงินเดือนบุคคลากร และอนุมัติงบประมาณ
ของโรงเรียนในกองการศึกษา
คือกลุ่มเอกชนภายนอกโรงเรียน 9 นาย มี
หน้าที่ควบคุมและกำหนดงบประมาณการดำเนินงาน
ของโรงเรียนนอกกองการศึกษา สำหรับ
มูลนิธิแพร่สไบที่เรียนสาทร
ประกอบด้วยคณะบุคคลนอกโรงเรียน 7 นาย
ร่วมมือกับครูใหญ่ของโรงเรียนนอกกองการ
ศึกษา สมาคมเซเวนธ์ เดย์ แอตเวนต์ อีค
1 นาย มีหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจารณา
เงินเดือนบุคคลากรและการก่อสร้างของ
โรงเรียน

อนึ่ง การบริหารงานของสมาคมเซเวนธ์ เดย์
แอตเวนต์เริ่มจากโบสถ์ซึ่งเป็นมิชชั่นท้องถิ่น
(Local Mission) ถึงระดับประเทศ เป็น
มิชชั่นแห่งประเทศไทย รวมกันหลายประเทศ
เป็นยูเนียน (Union) และดิวิชั่น (Division)
ตามลำดับ จนถึงสมัชชาใหญ่คณะ (General
Conference) ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่กรุงวอชิงตัน
ดี.ซี. (ดูแผนผังประกอบในภาคผนวก หน้า 265 -6)
หมายถึงครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน
ราษฎรคริสตศาสนาที่เปิดสอนครบชั้นมัธยมศึกษา
ในปีการศึกษา 2513 เฉพาะจังหวัดพระนคร
ธนบุรี

ครู

ได้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่สอนหรือบริหารงานใน
โรงเรียนราษฎร์คริสตศาสนาเฉพาะจังหวัด
พระนครและธนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรที่สัมพันธ์แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ผู้บริหาร และ
ครูในโรงเรียนราษฎร์ฝ่ายคริสตศาสนาในพระนครและธนบุรี จำนวน 33 โรงเรียน
การสุ่มตัวอย่าง ใช้สุ่มตัวอย่างโดยคิอัตร 50 % ของจำนวนโรงเรียนกลุ่มที่
เหมือนกัน และที่ต่างกันทุกกลุ่มในโรงเรียนคาทอลิก (ได้แก่โรงเรียนบาทหลวงและ
โรงเรียนนักบวช) กับโรงเรียนโปรเตสแตนต์ (ได้แก่โรงเรียนในกองการศึกษาและ
นอกกองการศึกษา)

เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภท Opened-end
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำไปทดสอบกับโรงเรียน 3 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนนอก
กองการศึกษาซึ่งมีเพียง 2 โรงเรียน เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไป
สัมภาษณ์ข้อมูล

นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตประกอบการสัมภาษณ์เพื่อความแม่นยำ (Validity)
ของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์ผู้บริหาร
และครู โดยนัดเวลาดวงหน้า 3 - 5 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ หาการอยละ
ของคำตอบ แปลความหมายจากค่าสถิติที่ได้ออกมาในรูปของฐานนิยม (Mode)

ลำดับชั้นการ เสนอข้อมูล

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของปัญหา คำจำกัดความ และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงงานคานการ เขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ซึ่งได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหาร การศึกษาและการดำเนินงานของไทยและของต่างประเทศ

บทที่ 3 เสนอวิธีการวิจัย ประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลของการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะ

และในภาคผนวกจะเป็นแผนผังการจักร ระบบบริหาร ของสภาคริสตจักรในประเทศไทย แผนผังระบบการบริหาร กองการศึกษาในสภาคริสตจักรในประเทศไทย แผนผังแสดงการจักร ระบบบริหาร ของคณะเซเวนต์เคย์ แอทเวนต์ส แผนผังการจักร ระบบบริหารในสมัชชาใหญ่คณะเซเวนต์ เคย์ แอทเวนต์ส และรายละเอียดของแบบสอบถามตามลำดับ